

קונטרס אמר שומר וזה דבר השמטה מס"הק השמר אמת א' מי שכבר קיים מצות כתיבת ס"ת ועשה אחר אין כאן קיום מ"ע אחרת אלא אם כן הראשון נטשטש או נאבד מתן בסתר בסופו מגד שמים סנ"ה: ב' מי שלא ידע שאסור למכור ס"ת ועבר ומכר וחילה פני הקונה שיחזירנו לו ומיאן מטעם זה עצמו דאסור למכור ס"ת התיקון הוא שיפרוש המעות שקיבל עד אשר ימצא ס"ת לקנותו או יתן אותם להספקת תלמידים שזהו עיקר גדול וכמ"ש הריב"ש קרבן אשה ס"ט: ג' אם נדרה אשה פנויה לקנות ס"ת ונישאת אין הבעל יכול לעכב בר"י י"ד סרע"ג ממהר"ם מינץ ובית יעקב: ד' ס"ת מטלטלי איקרי ונקנה במשיכה כס"א סקצ"א מהתו' ונ"י: ה' ס"ת אינו נקנה אג"ק ש"ע ח"מ סרמ"ח ועיין בלח"ש סכ"ו דהתוס' והנ"י פליגי ונ"מ למקומות דתפסי דגל הקי"ל: ו' ראובן שמכר לשמעון ספר חלוק ומסר לו החצי וחצי השני הגביהו שלא בפני ראובן לא קנה עד שיאמר לו תגביהנו ותקנה ולא דמי למשכוכית.

הב"י ח"מ סקצ"ו ומור"ם שם: ז' ס"ת יש בו משום הונאה. ש"ע שם סזכ"ר: ח' דבר ידוע דטעות בס"ת דבר מצוי הוא ולא הוי מק"ט אם הוא טעות בכדי שהדעת טועה ואפילו להרמב"ם והרמב"ן סירכות הריאה שאני.

מטה שמעון סרל"ב: ט' מי שמכר ס"ת ונמצאו בו פיסולים אם אפשר לתקן ולקרות בו אין זה מק"ט וינכה לו מהדמים. שם אות נ"ו: יוד אין לוקחים סת"ום מנכרים יותר מכדי דמיהם.

ש"ע א"ח סל"ג מהריק"ש בהגהותיו י"ד סרפ"ב וכמדומה לא זכר שכבר פסקו מרן שם ומ"מ אם יותר בדבר מועט אין לחוש. מג"א שם: י"א ס"ת שקנאו מהשבאים אם ביזה זו ברשות המלך קנה ובטל דין ההקדש ואם לאו לא קנה וכן אם נגנבו הקונה ישבע בנק"ח ויטול ויחזור הס"ת למקומו.

ש"ות הרמב"ם בחידושים אשר בתחילת מעשה רקח למו"ז ועיין תשב"ץ ח"א סכ"ט ובח"ב סקל"ז ובח"ד למהר"א בן טאוה ס"ך ולהרשב"ש סמ"ז ובס' פרי צדיק סצ"ב ומהרי"ע בבני יהודה סצ"ו וכנ"הג בח"מ ששנ"ד וביאוש בספרים עיין הב"י שם שס"ח ומור"ם שם וכנ"הג שם סרל"ח ורנ"ט: י"ב ראובן הראה לסופר ס"ת בתכלית היופי ובווי העמודים ונתפשר עמו לעשות לו בדמותו כצלמו ועשאו כמוהו אך אין כאן ווי העמודים אם הסופר מוחזק לא מצי בע"הב מפיק מניה ואם בע"הב מוחזק לא מצי הסופר מפיק מניה.

נחפה בכסף ח"א סיו"ד משאת משה שם: י"ג סופר שקיבל עליו לכתוב ס"ת ונשבע ש"ח כל עוד שזה בידו לא יכתוב לאחר ואם עבר יהיה ס"ת זה פסול ועבר על זה אעפ"כ לא נפסל הס"ת. משאת משה ח"א י"ד סיו"ד: י"ד סופר שנפסל לכתוב ס"ת אין להתיר להגיה ס"ת שכבר נכתב ע"י העברת קלמוס דמחזי כמנומר.

עיקרי הד"ט י"ד דצ"ה: ט"ו ס"ת שכתבו הסופר בבית המטבחים ויש שם עוד צואת ב"א הס"ת טעון גניזה והסופר ראוי לעונש גדול. משחא דרבותא ח"א סע"ר רפ"ז: ט"ז ס"ת אם הוא חדש ידוע שיש בו טעות הרבה והלוקח להגיהו אין ספק דמקבל עליו יותר ממה שדרך להיות כדקי"ל גבי תבואה וכו'.

מט"ש סרכ"ט אות ג': טו"ב גוילים שבאו מהשביה מתוקנים לס"ת ויש ספק אם עיבדום לשמם וכבר נכתב הס"ת מותר לקרות בו. פרח מ"א ח"א סק"ה: ח"י ס"ת יפה אף נעים ויריעה אחת לא ערבה לבע"הב אם חשש לגונזה ולכתוב אחרת.

שמע אברהם סל"ח: י"ט מותר בחו"מ למחוק אות יתירה דאין זה מעשה אומן אע"פ שאין הרבים צריכים לו עתה. עיקרי הד"ט י"ד דפ"ה: כ' אם הותרו כל התפירות שביריעה ולא נשאר רק חמשה או ששה תפירות בשגם מבואר בי"ד דשרי מ"מ בעת"הד עצמו לא החליט הענין לכן כל שיש ס"ת אחר אין לקרות בו.

שב"י ח"ג ספ"ח: כ"א ריוח שבין פרשה לפרשה ט' אותיות ולפי שראה שאין כאן ריוח ט' כתב תיבה אחת ביני שיטי. ש"ד שער אפרים ס"ט הביאו מז"ה בעל המחבר מעשה רקח כ"י: כ"ב סופר.

שתלה מאותיות ה' ורובו בין שיטה לשיטה תיקונו. ברשב"ש סתנ"ז: כ"ג רצה לכתוב שם ה' וכתב יו"ה יכול למחוק.

מגד שמים סל"ה: כ"ד כתב יו"ד מהשם וראה שאין ריוח בינה ובין תיבה הקודמת כמלא יו"ד קטנה יכול למוחקה. תורת נתנאל סי"ב: כ"ה אם נמצא בס"ת פסוק ה' איש מלחמה נכתב ה' ש"פ יקלוף שם השני.

ש"ות נחלת שבעה סל"ז ודלא כמהרלב"ח ובס' השיב ר"א ס"ו ד"ט חלק עליו והעלה כמהרלב"ח: כ"ו לפי שצריך לכתוב הבאים בראש הדף כתב הדף שקודם לו כתקונו ונשאר ה' תיבות וכתב בסוף כמו השירה דהיינו שעשה תיבה קצרה ויש ריוח חלק בתחילתה ובסופה תיקונו בהרשב"ש סתק"ע: כ"ז שם אלהיך שבפ' אנכי האל"ף נכתב בחק תוכות אם דביקות שאם ירחיב יו"ד התחתונה נראית כאל"ף אזי ירחיב הקצר וכדי שיהיו ב' יודי"ן שוים יעבה וירחיב קצת היו"ד העליונה כמו כןואם נראה בעיניו שיתקלקל היו"ד ע"י עבותו אז יגרר היו"ד התחתונה ויתקן היו"ד בכתיבה נאה ומ"ש המג"א ל"ב סל"ה אם נגע רגל הה"א בהגג צריך לגרור כולה כמ"ש בסי"ח ע"כ ט"ס הוא וצ"ל על פני האל"ף בפנים בגג שתחתיה שאז נעשה כל הרגל בפיסול ולכן צריך כל האות הנעשה בפיסול לגרורו כמ"ש בסי"ח אבל אם נגע רגל הה"א בהגג לא נעשה בפיסול כי אם הרגל התחתונה שהוא בלבד שנעשה בפיסול.

תורת נתנאל סל"א: כ"ח ס"ת שבפ' וישלח וירא אלהים אל יעקב פתוחה ועשאה סתומה וכתב וירא בסוף שיטה ואלהים בראש שיטה תקנתו הוא שיכתוב שתי אותיות וי"ו ויו"ד דוירא חוץ לשיטה בין ריוח שבין דף לדף והרי"ש והאל"ף יתלה למעלה ותו לא דאם. ימחוק תיבת וירא ויתלה אותה ביני שיטי על תיבת אלהים יבוא לידי נגיעה בלמ"ד של אלהים וגם נראה כשיטה בפני עצמה והוי כשני פתוחות וגם לכתוב כל התיבה בין דף לדף אין לעשות כן כנז' בי"ד סרע"ו שבות יעקב ח"ג ספ"ח: כ"ט מעשה שהיה לכתוב פסוק ע"פ ה' יסעו כתב יסעו לבד ודילג תיבת ה' ואח"ך נזכר ומחק סעו והניח היו"ד והשלים עליה הו"ה על הגרר וטעה לפי שצריך השם בשלימות והיו"ד לא נתקדשה וע"י העברת קלמוס אינו מועיל צריך להחליף כל היריעה.

משחא דרבותא ח"א מיו"ד סרמ"ו דפ"ח: ל' שם ה' שהיו"ד שהקוץ שלה נמשך למטה ונראית כחי"ת קטנה יכול לקלוף היו"ד או לתקן בכתיבה למשוך במתג הקוץ השמאלי לירך ימין ואח"ך ימשוך מעט הירך למטה אך שלא תדמה לוי"ו. ש"ות השיב ר"א ס"ו: ל"א נקב הנוגע בקצה האל"ף של שם אלהים לא יגרור בקצה ההוא כדי שיהיה מוקף גויל אלא ידביק מטלית על הנקב ותהיה מוקפת גויל.

בסוף ס' גדולי טהרה סל"ו דנ"ד: ל"ב ס"ת אין בו דין חלוקה ומשתמשים בו ביחד כ"כ בש"ע ח"מ סקע"א ושם מבואר בדבר שאין יכולים להשתמש בו ביחד חולקין אותו לימים מינה בס"ת דכתב דאין בו דין חלוקה ומשתמשים בו ביחד הנ"מ במונח בבית דקורין בו ביחד כמנהג הראשונים אבל למנהג היום דמניחין אותו בב"הכנ לקרות בו ברבים והמנהג שבעלי הס"ת קורים אותם בתוך הקרואים ויש כאן שני יורשים או יותר קורים אותם כל אחד ביום אחד וכעז"ה דלא ירצו בני ב"הכנ לקרות כולם ביום אחד בהפסק אחר בפרט במקום שמוכרין העליות ואם יש בהם בכור הס"ת הוא בעין ונקרא מוחזק הוי דומיא לעבד ובהמה טמאה דחולקין לימים כמ"ש מור"ם ומהריק"ש והלבוש סרע"ח וה"נ הבכור קורין אותו ב' ימים והפשוט יום אחד וקריאת ס"ת אי אפשר להשתמש שניהם כאחד דאין קורין שנים בתורה וזה אחר זה בהפסק אחר לא ירצו הקהל אם מנהגם למכור העליות אבל אם רצונם למכור העליה שלהם ולחלק המעות דאז הוי כשכירות עיין הגהות מהריק"ש סקמ"ז ובס' פני אהרן י"ד סכ"ה אם עמדו כן בסתמא הוי ראוי וחולקים בשוה דשכירות הוי ראוי ולא כמ"ש בספר מר ואהלות ח"מ סכ"ט כמ"ש אצלי בפסק חלוקת בכור ופשוט אך אם מיחה הבכור שלא ישיב הפשוט עד שיחלוק עמו ולא השגיח הפשוט קי"ל דאם מיחה מיחה בדבר שלא נשתנה כגון ענבים ובצרום זיתים ודרכום כמ"ש בבתרא דקכ"ו ובשגם יש פירושים בפירוש הסוגיא הדין דין אמת וכמ"ש בפרישה סרע"ח וה"נ בשכירות אין כאן שני ואם עמד הפשוט ושכר בע"כ של הבכור נוטל פ"ש וה"נ בקס"ת אם אמר הבכור נחלוק לימים דהוי כמו שיש דין חלוקה ואני מוכר את שלי של שני ימים ואתה של יום אחד וגם אם נאמר אין כאן דין חלוקה מ"מ אתי עליה מדין גוד זכות שלך בכך וכך או אני איגוד שלך בכך וכך ועמד הפשוט ומכר חולק עמו הבכור פ"ש דהוי כענבים ובצרום דאין כאן שנוי: ל"ג הכותב כל ספריו במתנה גם ס"ת בכלל דבלשון תורה ספר סתם הוא הנכתב על הקלף ואפי' בלשון בני אדם יש להסתפק כבר כתב הריב"ש בלשון שיש להסתפק בלשון בני אדם הולכין אחר לשון תורה ולא עוד אלא שבלשון ב"א ברוב פעמים ספר הוא ס"ת ואין זה ענין למ"ש מרן ח"מ סרמ"ח האומר נכסי לפ' יש להסתפק אם ס"ת בכלל.

נו"ב ח"ב ח"מ סמ"ג ויעו"ש בהגהת בנו ליישב מה שהקשה מג"א סקנ"ג סכ"ב ששם פסק מרן דאסור למכור ס"ת ושם בח"מ כתב שיש להסתפק: ל"ד האומר לחבירו הריני עליך חרם ואתה עלי אסורין בדברים שהן בשותפות כגון ב"הכנ ותיבה וספרים. ש"ע י"ד סרכ"ה: ל"ה ספרים גזולים או גנובים ביד גוי חשיבי מוחזק והבכור נוטל בהם פ"ש.

מור"ם ומהריק"ש סרמ"ח וכנ"ה הגב"י אות יו"ד ומור"ם סרנ"ט כתב מאבד ספרים לא מייאש מנייהו: ל"ו ראובן שעלה מחו"ל לארץ ובידו ס"ת ומת בחו"ל קודם הגיעו והבאים עמו אמרו שכוונתו להעלותו לא"י וקרובי היתום אמרו שחציו קדש וחציו השני יירשו מאביו וככחו כח אביו במקום שהוא הס"ת יהא עמו ובני העיר שמת שם אמרו שכולו שלו ורצונם לזכות בו וקי"ל הממע"ה וטוענין כי חכמי העיר נוגעין בדבר וחכמי העיר שמת שם אומרין גם בני א"י נוגעין ויש שטר ממקום שיצא המת שהס"ת עשאוהו המת ואשתו ואם יגרשנה יהיה בין שניהן ואם תמות בחיי בעלה החצי לב"הכנ והוא ממונה עליו להוליכו למקום שילך ואם יפטר הוא בחייה יהיה בב"הכנ שיאמר הוא עוד יש מעשה ב"ד בשעה שהניחוהו ליקח אותו שהראה להן שטר זה שהתנו עמו במקום שירצה לקבוע דירתו יודיע לקהל ששם שהחצי של הס"ת הוא הקדש מאשתו והשביעוהו ע"ז עוד מעשה ב"ד בפנינו אמרו לו החכמים הנז"ל שאם הוא ירצה לעקור דירתו מהמקום שנתיישב אחר ההודעה הנז"ל שיוכל להוליך עמו הס"ת ואין שום מעכב על ידו פלפל

בחכמה וזיכה לבני הקהל שמת שם אם מטעם תפיסה אם מטעם שבא"י יש להן הרבה ס"ת משא"כ מקום זה שעולה כמה פעמים יותר מא"י ומה בצע להניחו בהיכל מבלי קריאה ואומדן דעת דניחא ליה להמת בכך ומלשון השטרות הנז"ל אין ראייה דמשתעי לתרי אנפי וכל זמן שלא יביאו קב"ע אשר שמעו מפיו להוליכו לא"י זכו בני העיר שמת שם וחכמי א"י וכן חכמי אותה העיר נוגעין בדבר וצריך לדון דין זה במלכות אחרת וכשיזכו בני א"י בדין צריכין שאר ארצות א"י לכתוב הרשאה לבני עיר אחת מהם להעלותו לא"י איזה מהם הואיל וכתבו לא"י סתם.

הרדב"ז ח"ג סתקכ"ג: ל"ז אשה שהקדישה ס"ת לב"הכנ זו ובא בעל בתה ונטלו לבית הכנסת שלו וטען שחמותו לא נשבעה על כתובתה ואין הקדשה כלום עוד ס"ת זה הוא מנכסי בנה למנוחת נפשו ואשתו ירשה אחיה ומה לה להאם בזה מתון ומסיק דהאמת עמו ועוד שטר ההקדש אינו אלא בע"א וצריך ראייה בעדים להוציאו מרשות הבעלים כמ"ש מרן בא"ח משם מהרי"ק ונתבאר בט"ז שם ובש"ך י"ד סרנ"ט דמהרש"ל חולק ע"ז ומהריק"ש כתב כל הנודר לדעת ב"הכנ שמתפלל בה נודר וה"ה בניו וקרוביו וכמ"ש הרא"ם ומהרש"ך בהקדש דאמדינן דעתיה וכו' מכל זה מבואר דיש כח לבע"הב ליטלו ומה גם שכבר הוציאו והוא בחזקתו ואין הקהל האחר ולא הש"ץ יכול להוציאו אלא בראיה ברורה ומה שחזרו בני ב"הכנ הא' והוציאוהו מעשים אשר לא יעשו.

תקפו של יוסף סע"ד ודין דין אמת מ"ש כל זמן שלא נשבעה על כתובתה ויתנכה מכתובתה אין הקדשה הקדש כנז' בא"העז סצ"ו ואע"פ שהוא מנכסי בנה ואחותו הסכימה עמה מ"מ רשות בעל אחותו בעינן אבל אם הבן עשאו בחייו ונתנו בב"הכנ שרגיל להתפלל בו ואח"ך חלי"ש וירשה אותו אחותו אין כח לבעל אחותו להוציאו משם ולהוליכו לב"הכנ שרגיל הוא להתפלל שם דטובת הנאה אינה ממון ליורשה כמ"ש מור"ם ח"מ סרע"ו ויעו"ש סל"ז ס"ט ובסל"ז סל"ה ובסר"ג ס"א ומטעם זה מחיתי בבעל אשה אחת שירשה את אביה ורצה ליטול הס"ת מב"הכנ שהניחו שם אביה לב"הכנ שרגיל הוא להתפלל אך אמרתי לו שבשבתו של הס"ת ההוא ילך הוא שם להתפלל ויקראו אותו לתורה כדרך מי שיש לו ס"ת שלו שקורין אותו לתורה ביום משמרת ס"ת שלו שכן המנהג פשוט גם ביורש ומ"ש הרב הנז' שם מהט"ז והש"ך דמהרש"ל חולק על מהרי"קו לא ידעתי לאיזה צורך כתב כן כיון דנקיט העיקר כפסק מרן דפסק כמהרי"קו ולא עוד אלא דלא ראה להגו"ר ח"מ כלל ג' שעשה שלום בין מהרי"קו למהרש"ל וכמו שרמזתי דבריו בחיבורי השמר אמת וכן מ"ש הרב הנז' שם מהרא"ם ומהרש"ך כבר בחיבורי שם הבאתי דרכים חולקים עליהם דלאו כל כמניה להוליכו לב"הכנ אחר לא הוא ולא קרוביו ולא עוד אלא דהרדב"ז סבר גם בהתנה להוליכו למקום שירצה אין התנאי כלום: ל"ח יחיד בב"הכנ שנתחייבו לו הציבור איזה עליות בימים מיוחדים טובת הנאה שקיבלו ממנו וקבע עצמו להתפלל בב"הכנ אחר ובא בימים המיוחדים לו לאותם העליות לקרות בס"ת שם אין הדין עמו דלא נתחייבו לו רק כשהוא מתפלל עמהם בקבע חק"ל ח"ג הנד"מ ס"ג ורואה אני בפה העיר בעליית הרביעי בכל שבת הנקרא מדליק שביום שבת שיש לו אותה עליה מע"ש יבוא השמש להגיד לו כדי שיבוא מב"הכנ שלו לב"הכנ זה כדי שיקראהו לרביעי ולפעמים יבוא מב"הכנ שלו בעת עליית ס"ת או בעליית כהן או לוי בב"הכנ זו כדי שיקראהו לתורה יש לחלק בין כשהוא בטוב הנאה כנדון הרב או שקנויה לו בדמים כי עיקר ההדלקות שהוא העולה הרביעי והוא ירושה מאבות לבנים אומרים כי אבותיהם קנאום בדמים או שמא מעיקרא כי קנו בתנאי זה קנו גם כשילכו להתפלל בב"הכנ אחרת לא פקע זכות העלייה שלו: ט"ל אם אסר ספרו על חבירו אסור ללמוד בו.

ש"ע י"ד סרכ"א סי"א ולפי הטעם שכתב שם דהא אין חובה לאדם להשאיל ספרו לחבירו שלא לדעתו כמו שאין חובה עליו ליתנו שהרי מקלקלו בכך ומותר להשכירו ונמצא מהנהו בשכר שיכול לקבל עליו ליתיה להאי טעמא בס"ת שהניחו בב"הכנ לקרות בו כל הציבור לשם מצוה ועיין הל"ק ח"א ס"ו דכתב דע"י הרהור מותר וצ"ע דלפי הטעם שכתבו שם הש"ך והט"ז אין לחלק: מ' מי שיש בידו ספרים מופקדים מחבירו אין הציבור רשאים למשכנם בשביל שהמפקיד חייב להם.

כנ"הג ח"מ סקס"ג הג"הט אות ק"ס: מ"א ראיתי בע"הק צפת את"ל כשקורא הכהן בס"ת ואין שם לוי שהדין הוא שקורא אותו הכהן פעם שנית כשקורין לו לאותו כהן קרא כהן במקום לוי מסיימים ברוך שבחר בלוי ונראה לי הטעם פשוט דמה שקורא אותו כהן במקום לוי ולא כהן אחר משום דחיישינן לפגמו של ראשון כנודע וזהו בעצם ברוך שבחר בלוי דכ"כ חיישינן לפגמו שיקרא אותו הכהן במקום הלוי ולא כהן אחר וכלשון הזה הוא לשון סוף משנה בסוף מדות ברוך שבחר באהרן וכו': מ"ב אם היה בתוך י"ח וקראוהו לעלות לס"ת והפסיק ועלה ה"ז מזיד וצריך לחזור לראש.

מג"א סק"ד ואם בדעתו שמותר ה"ז שוגג הא"ר שם וכתב עוד שם בין יהיו לרצון לאלהי נצור שרי מ"ג גם להחמיר כסברת הגהת הרי"ף בשם רשב"ץ שהביא כנה"ג ססרפ"ב בהג"הט והיא לו נדפסה בהגהות להרשב"ץ ח"ב ס"ע שעתה כל הקוראין מברכין אין להוסיף גם בשבת כדי שלא נוסיף בברכות שאינם צריכות מ"מ גם להחמיר כסברא זו אם נמצא במקום שמוסיפין אחר קריאת החמישי וחוזרין וקוראין לכל הנוספין ממה שכבר קראו עם החמישי ואח"כ קוראין עוד שנים סמוך ומשלים כמו שכן נהגו במצרים מותר לו לעלות להחמיר על עצמו כהרשב"ץ לסמוך או למשלים כיון דאין קוראין לנוספים כי אם ממה שקראו להחמישי אינם עולין למנין כמ"ש הרא"ש וכ"כ מרן סקל"ז נמצא דהסמוך והמשלים שקראו דבר חדש הם המשלימים מנין השבעה כסא אליהו סרפ"ב פירוש דבריו בשגם לסברא זו אפילו אם קורין מחדש לכל אחד מ"מ המנין שלמעלה משבעה חשיב לה ברכה שא"צ כיון דטעמו הוא דוקא בזמן המשנה שהפותח והחותם הוא שמברכים משא"כ אחר שתיקנו שכל אחד ואחד מברך תחילה וסוף מ"ל אם קרא מה שקרא חבירו או קרא מחדש מ"מ אם אינם קוראין מחדש כי אם לשבעה בלבד ברכותיהן ברכות צריכות ולמוסיפין למאי דביני ביני בין העולה החמישי לסמוך ומשלים מאי דברכו לגרמייהו עבדי שבהם דוקא יש חשש ברכה שאינה צריכה ולא לאלו שקורין מחדש דאלו הן הנצ'רפין דסלקי למניינא ולא אותם שקראו להם ממה שכבר קראו ברם אם לכולם קוראין מחדש כיון דכולהו סלקי למניינא להחמיר לעשות כהגהה זו אינו יכול לאחר שקראו השבעה לחובת היום לעלות אבל לפי דברי הרשב"ץ בתשובתו ששם דאין כאן קפידא אלא אם חוזר וכופל הקריאה שאם רצו להוסיף על מנין הקוראים היה לו לחלק הפרשה למנין הקוראים ומהר"י פרגי הובא בגו"ר כלל ב' סכ"ג הרבה להשיב על דברי הגו"ר ששם שערער על דברי הריב"ש שפסקם מרן יכולין לקרות עולים הרבה בשבת אע"פ שקורא זה מה שקרא זה והוכיח כהריב"ש מפרשת כל הבכור דאין שם אלא חמשה עולין בדקדוק וסתמא אמרו אשבת וי"ט אין פוחתין מהן אבל מוסיפין עליהם וא"ת זהו דוקא לדינא דמתניתין שאז אין מברכים כי אם הפותח והחותם לא כן עכשיו דכל אחד מברך כל כי האי הו"ל לחכמי הש"ס לבאר כיון דאז ניתקן שכל אחד ואחד מברך יעו"ש ודפח"ח והרב עמנואל חי ריקי בסוף ספרו אדרת אליהו דח"י אחז כסברת תשו' הרשב"ץ הנז' ויחזקהו במסמרים דאין להוסיף בעולים אלא בקוראים להם מחדש אם משום

טרחא דצבורא אי מטעם פגם ס"ת אם מטעם ברכה שא"צ ומזהר ס' ויקהל דר"ו מדקדוק הדברים כמה עירבוב עושה בעלות הפרשה כפולה ומכופלת וסיים ולא עוד שאני מוציא פקפוק איסור אפילו בקריאה חדשה בהיותו גורם הרבוי הפסק באמצע הפרשה דאפילו במספר העולים וכו' דהא גמרא ערוכה היא בברכות די"ג כל פרשה דלא פסקא משה לא פסקינן לה דמה"ט לא תיקנו בק"ש פסוק כרע רביץ וכו' וליכא למימר דהא דלא פסקינן מלקרוא אותו היום אבל כי קרינן מיד ש"ד דהא בתענית ובמגילה א"מ כה"ג כל פסוקא דלא פסקיה משה לא פסקינן ליה אע"ג דעם עולה אחר מיד הוה קרינן ליה שארית הפסוק והכי אפסיקא הלכתא התם והכא ואמת הוא דאיכא למימר וכו' משא"כ הכא וכו' אבל מ"מ לעשות כן בכדי לא נהירא וכו' ועוד שערי החלוקים לא ננעלו וכו' והנה הרב הנז' שלח דברו בתורה שבכתב לרבני אר"ץ הובאו בספר ב"ד של שלמה סי"ז והשיבו אותו תשובתו ניצחת על כל דבריו ואת כל ונוכחת והוכיחו מהש"ס ורש"י והתוס' דגם בימי הש"ס היו מוסיפין בכפל הקריאה והביאו מדברי מהר"י פרגי הנז"ל ובשגם אנכי בהשמטות ספרי הנדפס השבתי קצת על דבריהם כך היא דרכה של תורה לצדד אצדודי ולראיה זו האחרונה של הרי"ע ממ"ש כל פרשה דלא פסקה משה וכו' לא השיבו כלום נראה שלא כתבה להם וי"ל דה"ד אם אין אנו רוצים לקרותה עתה וכמ"ש הוא אח"ך ודחה ממ"ש כל פסוקא דלא פסקיה משה והתם ודאי בכל ענין ובלשון אחד נאמרו י"ל דאם בלשון אחד נאמרו מאי הוי הא כדאיתא והא כדאיתא והרי סתמא אמרו לא יקרא בפחות מג"פ ואל ישייר בה בפחות מג"פ ובר"ה דל"א איתא בשחרית הזי"ו ל"ך ובמנחה מי כמוך ואז ישיר ומחלקין אותה לשבתות כ"ש כשעתידין לקרותה מיד ועוד יש לחלק וכמ"ש הוא עצמו שערי חלוקים לא ננעלו ובא וראה שהרשב"ץ מאריה דהאי דינא לא חשש רק מטעם ברכה שא"צ ולא יותר ומ"מ האחרונים לא חששו להחמיר דעבדינן כל טצדקי שלא לקרות ולשנות היינו כדיעה זו דתשובת הרשב"ץ ולא כהגהה הנז' אע"ג דהרשב"ש בנו כתב בסי' תכ"ט דהרב אביו סבר כן ממה שהנהיג כן מ"מ סברא זו ממוצעת דאין להקפיד דוקא לכפול אבל בקריאה חדשה אין לחוש דאי מטעמא דאין מוסיפין עליהם דוקא בזמן המשנה לבד שלא היה מברך כי אם הפותח והחותם דחיק עלמא טובא בפירוש זה כאמור וכתב ה' חיד"א בבר"י ואיש על העדה שדבריו נשמעים בקהל עדתו ינהיג שיקראו העולים כולם מחדש איזה פסוקים נוספים ע"כ וכן הרב נו"ב ח"ב סט"ו לא חשש רק לכפול שכתב על דברי המרדכי במגילה שפסקם מור"ם סתרס"ט בטעם הדילוג שכתב שלא יקרא למפרע ולא להלאה משום שיאמרו שאינו כתוב בתורה ואולי יצא משם קודם גמר הסדר ויאמרו שהספר ההוא חסר לכן הוצרך לדלג ועוד שהדילוג עצמו אינו טוב שהתורה ודאי יש לה סדר בכוונה מכוונת גם יש בדילוג קצת בזיון להפרשה שאחר כן כאילו אינו רוצה לקרותה ע"כ וכן ראיתי למהרי"ל דמ"ז ע"ב וז"ל בהלולא למהר"י סג"ל בירר שושבינין ולא הספיק הסדר לכולם ונשארו הרבה אחר סיום הסדר ויצאו חפשי"ם ולעיל מזה כתב וז"ל ויש לסדר קודם השבת לכמה בני אדם מספיק דסדר ג"פ לפחות לכל אחד מהפרשה לפי סך השושבינין כי אין לחזור בסדר אחוריו לקורא לכל מי שירצה ע"כ וכן ראיתי בעו"ב דמשק בכל שבתות השנה דאין קורין רק ג"פ לכל אחד והמשלים משלים עמו הפרשה הגם שהוא חצי הפרשה או יותר או פחות וזהו מרבוי ארזי ופרזי הנמצאים שם בכל שבת ושבת ותא חזי בע"הק צפת תוב"ב אתריה דמרן דפסק דינו דהריב"ש עכ"ז עבדי הש"ץ כל טצדקי לקרות מחדש כל מאי דאפשר אפילו שני פסוקים עם פסוק שכבר קראו לקודם לו או פסוק אחד מחדש עם ב"פ שכבר קראום לקודם לו ואם עכ"ז נשארו מי שצריכים לקרותם קורין ושונין מלבד ביום ש"ת דקוראים לכל בני הקהל

בפסקת ולאשר אמר עם כהן ולוי וג' ישראלים וכעז"הד אם יש שם כהן ולוי: מ"ג למקומות דנהגו כהריב"ש לקרות מה שכבר קראו אך לא סלקי למניינא כמ"ש מרן סקל"ז מהגאונים ולכן בשבת צריך לקרות לז' עולין לכל הפחות ג"פ מחדש אין צריך לפי הדין לקרותם זא"ז ואפילו הפסיקו ביניהם הנוספין לא איכפת.

קול אליהו ח"ב ס"ד וכן מבואר בדברי מהר"י זיין רמזו ה' חיד"א בבר"י סרפ"ב אות ד' שאחר העולה החמישי לחובת היום קורין ושונין לנוספין ואח"ך שנים אחרים קורין מחדש וכ"ה המנהג: מ"ד ש"צ שטעה וקרא עם החמישי ממה שכבר קרא עם הד' ולא קרא לו מחדש כלל עולה זה לא סליק למניינא בר"י שם והא ודאי שהרגישו בזה קודם סיום הפרשה אבל אם לא נזכרו עד שלא נשארו בפרשה כי אם ב' פסוקים וכ"ש אם השלים לגמרי מאי דהוה הוה דהוי כפרי החג דלא אפשר כמ"ש הריב"ש ספ"ד ודומיא לנדון זה כתב הרב נאמן שמואל ס"ב באם קרא לששי מה שקרא עם החמישי: מ"ה מקום שמוכרים העליות בדמים ונהגו כדעת הרשב"ץ שלא להוסיף בכפילת הקריאה אלא לכל אחד קורים מחדש והסמוך והמשלים נמכרים ביותר משאר העולים יקראו להשלישי שלישי להעולים דוקא אחר הלוי וכן שאר העולים ובכלל הסמוך והמשלים כי הששי להעולים הוא הנקרא הששי דוקא וכמ"ש ה' חיד"א בהשמטות אשר בסוף ספר ש"הג ח"ב ד"צ בששי ובודאי ה"ה לשאר העולים אך השביעי שלפעמים בשביל אמירת קדיש נמכר ביותר למקומות דהעולה עצמו אומר הקדיש נראה דקוראין אותו אחרון לכל הקרואים דוקא ולאפוקי מאיזה המון העם דסברי דעיקר היא הקריאה הקבועה הרשומה בחומשים לשני ושלישי ורביעי וכעז"ה דכשנוסף אחד קורא מקריאתם דבר מה מקפידים בדבר מלבד אם יש בקריאתם איזה ברכה או עשרת הדברות או שירה האמת עמהם כי בדבר זה נמכר ביותר ואדעתא דהכי נחתי לקנותם: מ"ו ברוב המקומות שראיתי ובפרט בע"הק צפת ת"ו ומסתמא ה"נ בערי הקדש אינם מוכרים העליות אלא קורין לכל אחד כפי מעלתו וחשיבותו ולכן בעליית עשרת הדברות במשנה תורה מכוונים לקרותו ששי וכן במקום שיש איזה ברכה בסדר הפרשה: מ"ז מעשה בפרשת אמור הנפש ההוא בוי"ו ובאמצע חצי הוי"ו נמחק ולא נשאר רק צורת יו"ד צריך להוציא ס"ת אחר.

ספר החיים אשכנזי: מ"ח מה שנכתב במסורת בחד שיטה וכן בשמות הצריכות בחד שיטה ולא נמצא כן בשבת לא יוציאו אחר אבל בחול יתקנוהו שם כגון שתי תיבות אע"פ שהם שם אחד כגון צפנת פענח פוטי פרע בית אל כדאיתא בירושלמי בפ"ק דמגילה רמזו הרמד"ל וכ"ה במ"ס הלכה יו"ד ושם מוסיף באר שבע בן אוני וכתב הרמד"ל שם בת שוע בעל חנן ואיתא תו התם אלו שמות שאינם נחלקים עמיאל עמינדב צוריא צורישדי פדהצור פדהאל ובמ"ס לא אמרו כי אם עמיאל צוריא צורישדי ועירב להו עם ישראל געתם פוטיפר ומ"ש מרן באב"ה סקכ"ט סל"ג ופדהצור ועמינדב תיבה אחת אין מופת חותך דאם נכתב כל אחד מהם בשתי תיבות בחד שיטה לפסול ע"פי מ"ש שם הג"ף ס"ס קל"ד אבל לפי הירושלמי ומ"ס הנז' דאמר אינם נחלקים מבואר דאם כתבם בשתי תיבות פסול אפילו בשיטה אחת ומה שלא הוצרך הרב חיד"א בלד"א סי"ב אות ב' ללמדנו רק על תיבת כדרלעמר בלבד משום דצריך הדבר לאומרו דלפום הש"ס בחולין דס"ד הם שתי תיבות ובמסרה הוא דנזכרה אבל לא במ"א והרמד"ל שם תירץ יתיב דגם לפי תלמודין יש לפרשו באופן שמסכים עם המסרה ונאים הדברים למי שאמרם וכן מ"ש שם הרב חיד"א אשדת צריך לכותבה מלה אחת וקרינן שתי תיבות היה צריך לומר גם בגד דשניהם נשנו במ"ס פ"ז הלכה ג' אבל בת היענה דלהש"ס דחולין שם הווי שתי תיבות כיון דפסיק להו

ספרא בתרי שיטי אם נכתבו תיבה אחת פסול הג"ף שם ובתיבות דרש דרש בשני שטין אינו מעכב.

מעיל צדקה סי' כ"ט: מ"ט בעיר שיש הסכמה מי שיש לו שמחה בקהל שאינו יכול לקרות לס"ת רק עשרה ולא יותר עם הכהן ולוי ואבי הבן ובעל הברית אבל בחתונה עשרה חוץ מהחתן ואם יש שני שמחות בקהל אינם יכולים לקרות יותר משנים עשר עולים ע"ד האמור והנה בעתה יש שני אלמונים שנשאו אלמנה אחד נשא ביום חמישי ואחד נשא ביום ששי שמחות הללו בכלל הי"ב הנז' ואע"ג דלברכה אינו כי אם יום אחד בלבד לשמחה שלשה בעינן ושבת בכלל השמחה הוא וידוע שבהסכמות הוא הלך אחר לשון בני אדם וה"ה אם אין כאן כי אם שמחה אחת בלבד ורצה לעשות שורה שיכול לקרות עשרה עולים ומיהו אם נשא ביום ד' וכ"ש מקודם כבר כלתה שמחתו והרי הוא ככל אדם וזה דוקא כשיש שמחה עמו שקורא עשרה בקהל אבל אם אין שם אלא הוא אין הסכמה זו מונעתו שאין כאן בהסכמה שכל שבת שאין בו שמחה שאינם יכולים לקרות יותר משבעה כדי שנאמר שאינה נקראת שמחה אבל ההסכמה היא שביום שיש שמחה בקהל שאינו יכול וכו' אבל ביום שיש בו שמחה לא פירשו שהוא בכלל שלא להרבות.

בעי חיי י"ד סצ"א: נ' נשאלתי באלמון שנשא בתולה בקריאת ואברהם זקן והשבתי דע"כ לא כתב כנ"הג הובא בלד"א דהדבר תלוי בבחירתו היינו דוקא בבחור שנשא אלמנה שזהו הנזכר בגמרא ופליגי רבוותא בתרי לישני דהש"ס אי בעית אימא ואב"א אי פליגי אי לא פליגי כנז' בב"י סס"ב ושם מבואר ממהר"י בן מיגאש ובאחרונים דבאלמון לבתולה אין בדבר מחלוקת דשמחתו שבעה וא"כ אין הדבר תלוי בבחירתו אלא צריך לעשות כמשפט בחור עם בתולה ועיין בכנ"הג סס"ד באלמון עם בתולה דרצון קרוביה להוציאה מבית אביה לבית בעלה בתופים ובמחולות והבעל מעכב שהדין עם קרוביה יעו"ש הרי דהדבר תלוי בה ולא בו וה"נ בקריאת ואברהם זקן ואנה"נ אם אינם מעכבין ולא ימשך מזה מחלוקת או לומר ראו זה מבטל המנהג אין לחוש ורשאה הכלה למחול היא או קרוביה דאפילו בבחור עם בתולה כן הוא כמ"ש במהרי"ע ובס' מים רבים רמזתי דבריהם בנדפס ואצ"ל אם קידש בתולה ומתה דדין בחור גמור יש לו דעיקר השמחה בנישואין כאשר מבואר יוצא בדברי הרב חיד"א בח"ש ח"ב סל"ח אות ח"ן: נ"א חתן שנתעברה ממנו משודכתו הרב שמש צדקה אב"העז דקדק מהגו"ר כיון דממנו הוא דיינינן לה כבתולה גמורה לשמחה ולברכה ושם בנו השיג עליו אלא שכתב שהמנהג כדברי הרב אביו והחק"ל אב"העז סל"ב פלפל בחכמה בדברי הרב שמש צדקה הנז' והביא דעת הרמב"ם דכתובת מפותה מאתים ורבו החולקים עליו דאין לה אלא מנה וכוותיהו קי"ל דדינה כאלמנה וזה דלא כדעת הרב שמש צדקה ואין לומר אע"ג דכתובתה מנה לשמחה שבעה דומיא למ"ש הגו"ר במוכת עץ מלבד דדבריו הם חידוש והבו דלא להוסיף עלה עוד הרי הרמב"ם תלה ההפרש בשמחה וברכה בין בתולה לבעולה והכא הרי בעולה היא ושוב נרגש ממה דקי"ל בחור עם אלמנה שמחתו שבעה וה' שמש צדקה ובנו לא נסתפקו כי אם בבעולת עצמו וסיים שנראה לו ברור דהמקורש בביאה ונשאה אח"ך דכתובתה מאתים ודינה כבתולה לשמחה ולברכה דאינה דרך זנות וי"ל גם במשודך שבא על משודכתו אינה דרך זנות וכו' אך אין זה מספיק ואף אי ספק הא קי"ל ספק ברכות להקל ושוב מצא בש"ס דכתובות די"ב דנבעלה מהשודך כתובתה מאתים וליישב הסוגייה ששם דט"ל דנראה הפך שאני מי שהיתה משודכת לו ע"כ וממה שלא חזר על הברכות נראה דאכתי קאי בדעתו מכח דספק ברכות להקל אך קשה מ"ש מאלמנה לבחור ולענין קריאת ואברהם זקן נראה דדיינינן לה דהדבר תלוי בבחירתו כמש"ל בבחור עם אלמנה ואע"ג

דהכא הוא עצמו בעלה לא נגרע כחו מבחור דעלמא אטו בחור עם בתולה מי בעינן בחור שלא טעם טעם ביאה כלל וכן י"ל גם במוכת עץ או אנוסה או מפותה מאחר אע"ג דדיינינן לה כאלמנה כמ"ש הגו"ר שם והוא בכלל א' סט"ב מ"מ הרי קי"ל בחור עם אלמנה דינו כבחור ובתולה והייתי בליוורנו וראיתי בחתן שבא על משודכתו והיתה כריסה בין שיניה ולא קראו לו ואברהם זקן ושאלתי לחכמי העיר ואמרו לי שכך מנהגם והטעם מתורת קנס נחתי עלה כדי שלא יבוא לעשות כדבר הרע הזה ומנהג יפה הוא ע"פי הטעם הנזכר אך קראו אותו בתוך העולים לס"ת בחובת היום ותו לא מידי:נ"ב מעשה בקלא דלא פסיק על בתולה אחת בוגרת שנבעלה ועד אין בה והיא אומרת מבחור אחד מקרוביה אשר דר שם באותו חצר ואמרו הנשים שמצאו בחלוקה כתמים של דם והבחור הנז' מכחישה ואף שהכוחו מכות עצומות אצל המוקדם שלא כרצוני מעולם לא הודה ולבסוף נישאת לאלמון אחד בחזקת בעולה ונכתב בכתובתה כן וכן לא נכתב כי אם מנה ואמר הבעל שמצאה בתולה ובא אלי יום שבת בבקר לשאול על קריאת ואברהם זקן ואמרתי לו אינו מן הדין שיקרא כיון שנשאה בחזקת בעולה הן אמת דבס' אדמת קרש ח"ב ס"ד פשיט ליה בנושא בחזקת בעולה ונמצאת בתולה כבתולה גמורה חשיב לה מ"מ מדברי הגו"ר שם שרמזם החק"ל שם סל"א לא משמע כן וכן הרב חיד"א בח"ש ח"ב סל"ח אות ח"ן גמגם עליו ומייתי מהב"ח ובית שמואל ובס' עצי ארזים דלא כוותיה וכן הסכים החק"ל שם ובנ"ד גריעא טובא דהיא הודית מעצמה שנבעלה לא כן בנדון החק"ל שהודית ע"י שפיתוה בירירי הקנסות ועוד דאושא מילתא בעיר קרוב לשנה ויותר שפלונית נבעלה לפלוני ואביה הולך ובא אצל ב"ד כדי שיכופו לנחשד הנז' שישאנה שבדעתו מן הדין חייב לישאנה ואינו כן דבוגרת מפותה היא ועוד דסתם זנות בעיר בחזקת רצון הוא כמ"ש הרמב"ם בהל' נערה ואם היא עכשיו תחזור בה ממה שאמרה מקודם לא צייטנין לה ולדידי גם הרב ארמה קדש יודה בנדון כזה דהוי השתא כחובא ואטלולא להחזיקה בבתולה והבעל הנז' עוית ואמר לש"ץ משמי בהפך והוציאו ס"ת בשבילו וקרא ואברהם זקן ועונו ישא מחשש ברכה שאינה צריכה: נ"ג בארצות החיים מזמרים גם על אבי הבת כשקורין אותו לס"ת והא ודאי אם יש עמו בב"הכנ גם אבי הבן אבי הבן קודם דזכר בא לעולם ברכה בא לעולם ואין כבודו של הקב"ה עולה אלא מן הזכרים כמ"ש רז"ל ומ"ש מג"א סרפ"ב בחיובים בהפך מזה תרגמה שע"א שער ב' היינו בשבת שקודם המילה ולדידן דאין.

לנו אלא שבת אחת לבד אבי הבן קודם לו: נ"ד סנדק קודם למוהל מור"ם י"ד סרס"ה ומסתמות דבריו אבל אינו קודם לאבי הבן אלא דמג"א סרפ"ב ובשכנ"הג סקל"ו הג"הט אות י"ט כתבו דקודם גם לאבי הבן ובעל הברית הוא הסנדק כנז' שם בדבריו אבל ממ"ש ממהר"י מברונא לפי שרגילים לקנותו בדמים יקרים לחבב המצוה א"כ אפוא במקומות שאינו כן לא אבל המוהל אינו קודם לאבי הבן ואם הוא מוהל לילד אחר יטילו גורל כ"כ המג"א שם והיינו ודאי משום דאין מקום לקרות שניהם אבל כשיש מקום לקרות שניהם אבי הבן קודם למוהל של בן אחר דס"ס מוהל זה אינו כי אם שלוחו של אותו אבי הבן לא כן זה אבי הבן עצמו שהוא בעל המצוה ודע דברוב המקומות בז"הז אין כאן חיוב רק לאבי הבן בלבד וכמ"ש הרב שע"א שם ופי' סנדק בלשון יוני מליץ טוב כ"כ בס' ב"הי שם בי"ד מהערוך וממוצא דבר במקום כשאין אבי.

הבן בעיר קרובו עולה במקומו ועושה שורה וכמ"ש בס' ישועות יעקב סמ"ג אם יש שם עמו אבי הבן עצמו אחר הוא קודם לאותו אבי הבן שאינו בעיר שקרובו עולה במקומו: נ"ה מעשה בשבת בראשית שהמנהג שחתן קורא בתור' במקום כהן מבראשית עד סוף ויכלו ויום שבת בבקר מת

לו מת והוא אונן הן אמת דפסק מרן בא"ח סע"א וי"ד סשמ"א דבשבת וכן ב"ט אם אינו יכול לקברו ע"י נכרים לא חל עליו אנינות וחייב בכל מצות שבתורה אך בדברים שבצינעא נוהג יעו"ש ות"ת הוא דברים שבצינעא ודברי מור"ם שם ב"ד ככהן אבל אם קראוהו צריך לעלות הוא לקוח מהגמ"י בפ"ד דאבל והרואה יראה בדבריו שבאונן משתעי ונקט לה מור"ם באבל משום דבזה השוו להדדי ובחתיני התורה ביום ש"ת רבו האוסרים כמ"ש בנדפס באורך ועתה ראיתי בש"ות שבסוף ס' מתן בסתר ס"ב דמייתי מדברי ס' נאמן שמואל וזרע אמת ודעתו להתיר אם לא שימנע מעצמו ודעת האוסרים משום דיום ש"ת בח"ל הוא יום ראשון לאבילות משא"כ בא"י דאין להם אלא יום אחד אכתי לא חל עליו אבילות ואין ראייה ממ"ש בס' כס"א י"ד ס"ת שעשו מעשה בירושלם וקיים מצותו ומ"מ אף דלא חל עליו אבילות דברים שבצינעא נוהג כדין הקובר מתו ברגל או בחו"ה מה"נ דכוותה ממש ולכאורה בנ"ד יכול לעלות לס"ת אך יש לחלק דשאני יום ש"ת מעליית יום שבת בראשית דאינו מנהג ברוב העולם עיין במהרי"ע במנהגים דק"ז ע"ג ובא"י קורים לשלשת החתנים אחר קריאת כהן ולוי עד יום הג' והם קורים עד יום הששי כל אחד יום אחד ודומה לזה החמיר מהרש"ל באבי הבן אבל כיון דאינו פשוט ברוב העולם כמ"ש"ל ואע"ג דבאותו מקום נוהג מנהג ההוא ודלא כמהרי"ן כמ"ש"ל ויש מרבוותא שכתבו דגם ביום ש"ת עצמו מוטב לו לישמט לילך לב"הכנ אחר כי אין לבוא אל שער המלך וכו' וכ"כ כנ"הג י"ד סשמ"א בש"ץ אבל ומכ"ש ביום שבת דאינו מנהג פשוט ביום ש"ת עצמו אך אם בא וקראוהו צריך הוא לעלות ואם לא קראוהו שב ואל תעשה עדיף: נ"ו קדיש שאחר קס"ת שייך להש"ץ ולא להעולה כן משמע מתשובת מהר"ם הובאה במרדכי בפ' הקומץ ופסקה הטור והש"ע סרפ"ב וכן נמי מוכח מלשון הר"ם במז"ל בפ"י"ב מהל' תפלה וכן מצאתי בספר החיים הנדפס מחדש למופת הדור מהר"ח פאלאגי והוכיח כן מהריב"ש ונראה דאם כיבד הש"ץ להעולה לקרות בעצמו נראה דהקדיש בכלל וכן ראיתי במערב הפנימי דש"ץ הוא האומר קדיש ולא העולה ופעם אחת קפצתי אני שהייתי עולה ואמרתי קדיש והקפיד הש"ץ בזה ואני בתומי אלך יען בארצות החיים ששם נתגדלתי אין שם קפידא בזה פעם אומרו הש"ץ פעם העולה ובפה העירה לאידך גיסא לעולם אינו אומרו כי אם העולה לבד וכשהעולה אביו ואמו קיימים יש להם ניחוש בזה ורומז לש"ץ לאומרו: נ"ז במנחת יו"ה כן בכל מנחה שיש שם הפטרה ידוע דהשלישי שהוא מכלל העולים הוא המפטיר ואין אומרים קדיש אחר קריאתו בתורה כן הוא ברוב המקומות שראינו ושמענו שומעם ושכנ"הג בס' רצ"ב מצא כן בהרוקח ומהרי"ל וכן דקדק מדברי הרמב"ם ולכן לא רצה לשנות המנהג ועיין בס' שדה הארץ סכ"ח ואם עבר ואמרו אינו לבטלה כיון דשב"הל שרמז מרן שם בב"י הכי סבר שאומרים אותו ומ"מ מלמדים אותו שיזהר פעם אחרת שלא לשנות המנהג אך כשאין שם הפטרה אין מי שיסבור לאומרו ומ"מ אם עבר בשוגג ואמרו אינו כ"כ לבטלה כיון דאח"ך יש הפסק בפסוקים שאומרים בחזרת ס"ת ובשבת במנחה יש נוהגים לומר מזמור שיר ליום השבת ובמנחה"ץ אומרים יענך ה' וכו' ומ"ש במנחה מזמור שיר ליום השבת וכו' עיין למהריק"ש סרצ"ב ולהרב בית דינו של שלמה א"ח ס"ג מ"ש עליו ועיין בבר"י סרפ"ד: נ"ח ביום ש"ת שנמצא פיסול בספר שקורין בו בראשית דקי"ל לא יוציאו ס"ת אחר כמ"ש בס' תודת השלמים כיון דאין קריאה זו חובה ליום אף דלא יברך ברכה אחרונה נ"ל שיאמר קדיש והוא ממ"ש החק"ל בשיירי א"ח ס"י ח' בחלק.

י"ד חלק ב' למנהגם אם נמצא טעות ביום שבת קדש בשחרית בעולה השביעי אחר שקרא ג"פ בהכשר דלא יוציאו ס"ת אחר ולא יברך באחרונ' ויהיה הוא המפטיר ויאמר הקדיש לאחר

ההפטרה והקדיש ששם הוא על קריאתו בתורה ולא על ההפטרה כדמוכח מדברי המג"א סי' רפ"ב סקט"ו כ"ש הכא דעיקר הקדיש הוא ספר ראשון שיצא כולו בהכשר אלא כדי שלא ליתן פתחון פה לשטן מתחילין תכף בבראשית כמ"ש בב"י סוף סרפ"ב והכא אי אפשר להמתין עד שיאמר ההפטרה ואז יאמר הוא הקדיש כי הוא אינו המפטיר אלא העולה בספר השלישי הוא המפטיר: נ"ט אם התחילו להפטיר ויצאו מקצתן הא ודאי דגומרה עם ברכות שאחריה וזו נלמד מס"ת כמ"ש הטור ומרן סקמ"ג דאם יצאו מקצתן בתוך קס"ת גומר כל קס"ת עם כל העולים בברכות תחילה וסוף כמ"ש הכ"מ פ"ח מהל' תפלה דין ו' כמו בנשתתק בתוך ההפטרה שלמדה הריב"ש ס"מ מנשתתק בתוך ס"ת ק"ו להמפטיר והוא באחד והא דאם יצאו מקצתן בתוך הקס"ת דגומרין ה"מ שבעה עולים אבל לא המפטיר דלא כהמג"א דרבו החולקים עליו הלא המה הא"ר ומאמר מרדכי והשע"א ומ"מ לדידהו נמ"י הנ"מ כשאמר הקדיש אחר המשלים אבל אם הוכרח לאחור הקדיש עד אחר המפטיר לא וגומר הכל וכגון אם טעה המשלים ולא אמר קדיש והתחיל בברכות ההפטרה דודאי לא יפסיק לומר קדיש אלא יאמרנו אחר גמר הברכות האחרונות של המפטיר וכמו שכתבתי בס"הק השומר אמת במעשה שהיה וכן למקומות שנהגו כהוראת כנ"הג דאם נמצא טעות בשביעי אחר שקרא ג"פ בהכשר לא יוציאו ס"ת אחר וגומר הקריאה מבלי ברכה שאחריה וקורא המפטיר בברכות תחילה וסוף כנודע והא ודאי אי אפשר לומר קדיש אלא אחר גמר ההפטרה וכן למנהג שנהגו כהרמב"ן שהמשלים הוא המפטיר כמ"ש הרשב"ץ ח"ב ס"ע גם בזה א"א להפסיק בקדיש ודע דהרב חיד"א בבר"י שם חילק ידע בין כשיצאו מקצתן בתוך קס"ת בשבת או אם יצאו בשני וה' דבשבת גומר גם הקדיש משום דהוא תיקון מרבנן קמאי משא"כ בחול דאינו אלא מנהג אחרונים יעו"ש.

ואחרי בקשת המחילה הראויה דהא קי"ל דאם יצאו מקצתם בתוך י"ח אינו אומר קדיש שאחר י"ח כמו שהסכימו שכנ"הג והפר"ח ושאר אחרונים וכ"כ הרב חיד"א ז"ל עצמו בספרו הנחמד קשר גודל וקדיש זה הוא מתיקון אנשי כנ"הג ואי משום שיש בקדיש זה תתקבל מאי הוי שאינו אלא בקשה בעלמא דהעיקר הוא חציו הראשון אבל מה שהקשה עליו ה' שע"א בפתחי שערים דכ"ג בס' הפרדס כבר הישבתי כיד ה' הטובה עלי בס"הק השמ"א דז"ך בטוב טעם ודעת יעו"ש: והא דאם יצאו מקצתן בתוך הקס"ת גומרים כל קס"ת כשיש שני חובות ליום כתב ה' מאמר מרדכי סי' קמ"ג דאם קראו שבי"עה בס' הראשון ואמרו קדיש אין לקרות בחובה השנית זולת אם קראו בראשון ששה דאז קורין השביעי בחובה הב' ואומר קדיש או ביום שיש בו ג' חובות שאין קורין בראשון אלא ששה וכן בר"ח טבת שחל בחול שאין אומרים קדיש אלא אחר קריאת ס"ב וכן בחו"ה של פסח יעו"ש ודבריו נאמנו מאד: ס' אם טעו בשבת זה וקראו הפטרה של שבת הבאה צריכים בשבת הבאה לקרוא במה שכבר קראו והפטרה שדילגו מאי דהוה הוה ולא דמי לקס"ת דהא מדלגין בתורה ואין מדלגין מנביא לנביא זולתי באיזה הפטרות הסמוכות כמ"ש החיד"א בלד"א סכ"א וכן מצאתי בספר חיים הנד"מ למופת הדור חיים עד העולם נר"ו.

ואירע מעשה כזה בכפר קרוב לעירנו שעשו בהיפך ששבת הבאה הפטירו של שבת שעברה ולא דעת ולא תבונה לבוא לשאול את פי חכם כדת מה לעשות קודם שיחול שבת שני והי"ב. איברא שיש הפטרות דומים להדדי שאין צורך לחזור עליהם ואם החליפו לא איכפת לן כגון של ס' ויקרא וס' צו וס' תזריע וס' מצורע ואחרי מות וקדושי ותלתא דפורענות' ושבעה דנחמתא ותרי דתיובתא ושל שני ימים ראשונים של פסח וסכות וכן שני ימים של שבועות ור"ה ושל יו"ה הכ בשחרית ובמנחה וכמו שכתבתי באורך בנדפס והחכם עיניו בראשו כשאירע טעות לדקדק בזה

שלא לבוא לחשש ברכה שא"צ ח"ו: ס"א כתב הרב מופת דורנו מהר"ח פאלג'י נר"ו בספרו הנחמד ספר החיים סי' כ"ה ס"ק כ"ד שאחר קריאת הקורא ההפטרה אין לומר גואלנו וכו' דהוי הפסק וכן אין אומרים אחר קס"ת אמת קודם ברכה אחרונה דהוי הפסק עכ"ל ואני הצעיר אומר אחרי בקשת המח"ר הואיל ונתפשט ברוב ישראל מנהג זה לומר גואלנו אחר ההפטרה אין לומר דכ"ע טועים הם כיון שהוא פ' בישעיה ודמי למי שהוסיף פ' אחד בהפטרה דמאי איכפת ולא עדיפא ברכת ההפטרה מברכה אחרונה של ס"ת שכתב ה' חיד"א בלד"א ס"ו ס"ק ס"א שיש מי שמתיר לחכם לדרוש על מעלת הצדקה אחר קריאתו בתורה קודם שיברך ברכה אחרונה.

ובשגם הרב שם חלק בזה וכתב דדוקא בדיעבד אם הוא מעט מזער יברך ואם לאו לא יברך מ"מ בנ"ד שהוא פסוק מעין מה שקרא יודה בזה ותא חזי למהרי"ע בס' וזאת ליהודה בדיני בר"המז אע"ג דקי"ל תכף לנטילה ברכה ה"מ בשיחה בטילה אבל דברי שבח והודאה ש"ד ומזה יש להוכיח דאף באמירת אמת תורתנו הקדושה ש"ד שהוא שבח והודאה ג"כ אבל בזה איני מחליט הענין לפי שיש לחלק בענין משא"כ באמירת פ' גואלנו ואפשר לתת טעם לתיקון אמירת פ' זה בכל הפטרה לפי שההפטרה נתקנה בשביל גזרת השמד שגזרו שלא ילמדו ישראל בס"ת ותיקנו הפטרה מעין הפרשה של אותה שבוע כנודע ותיקנו לקרות פ' זה גואלנו לבסוף לבקש מאת ה' שיגאלנו מאותה גזרה וכיון שהוקבע הוקבע כמו שלא ביטלו קריא' ההפטרה אע"ג שנתבטלה הגזירה של קריאת ס"ת: ס"ב קודם אשרי נהגו לברך להקהל והרד"א כתב סמך לדבר מהכתוב ויברך את כל קהל ישראל הכתוב בשלמה וי"ל מצורף לזה ממ"ש הב"י סתקפ"ד מהרוקח שהשכינה אצל התורה ולכן בר"ה מלין בין קריאת התורה לתקיעת שופר וה"נ נימא דהברכה לפני השכינה יותר מקובלת אך בא"י תוב"בובכמה מקומות ראיתי שאין זה רק בשבת וי"ט וכן מוכח מא"ח שלא כתב זה כי אם בשבת אבל בחול כתב ואחר קס"ת אומרים קדיש זוטא ואח"ך גוללים ויש מקומות שנוהגין שאומרים אשרי כשגוללין ע"כ הרי כתב אחר הגלילה אומרים אשרי וכן מוכח ממור"ם והלבוש שלא הזכירו זה אלא בשבת.

איברא הרד"א כתבו אף בחול והכי נהיגי בפה מתא יע"א לברך הקהל בכל יום קס"ת: ס"ג שובה למעונך שאומרים אחר הכנסת ס"ת בהיכל הוא ממהרד"א דר"נ ודס"ד והא"ח דכ"ב אות ס"ה ומהרוקח סי' שס"ב מוכח דלא שייך לאומרו אלא בשבת וי"ט וכן הוא בערי הקדש תוב"ב ומקורב נגה עלינו זר"ח שלוח שד"ר לן מר מע"הק צפת תוב"ב הרב המובהק מהר"ש חמוי זצוק"ל וקרא ערער על מנהג פה העירה יע"א שאומרים אותו גם בחול והאמת אתו ונראה טעם לדבר כי אדנותו ומלכותו יתברך לא נגמרה בשלמות עד יום השבת וכמו ש תיקנו אנשי כנ"הג בנוסח יוצר של שבת וביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו וזה מורה שובה וכו' כי כל פה וכל לשון יתנו הוד והדר למלכותך.

ובנחה יאמר וכו' הוא רמז למנוחת השבת וי"ט שיש בו מנוחה ג"כ לישראל וגם דאקרי שבתון ע"כ: ויאמר אברהם הש'תא הכא בין כתיבה להדפסה נראה בעליל לארץ ס' ויוסף אברהם לאחד מח"ור אר"ץ יע"א שבשפלנו זכר לנו דרמי ומקשי עלי דידי על מ"ש בספרי זוטא השמר אמת והגם כי כשל בעוני כחי תקוה ה' מבטחו והן לי פה להשיב בס"ד: ראיתי בספר ויוסף אברהם הנד"מ דף רכ"ג ע"א שדקדק על דברי שכתבתי בספרי הקטן השמר אמת וז"ל נר"ו וכן ראיתי בס' הש"א נר"ו דכ"ה אות ז שכתב וז"ל נראה דאם הוא עסוק בפסוקי דזמרה יכול להפסיק בשתיקה לשמוע קס"ת דמין בסנ"א לא כתב אלא דאסור להפסיק בדיבור ואע"ג דהפר"ח בסנ"א

סק"ד כתב עיין בסס"ה וכדינו שם דינו כאן מוכח דבשתיקה נמי הוי הפסק וכ"כ הרב חיד"א בקשר גודל דע"ט מ"מ יש לחלק כשהוא לדבר מצוה ומידי דהוה דאם קראוהו לעלות לס"ת בפ"דז דיעלה אליבא דכ"ע דיש חילוק בין פ"דז לק"ש וברכותיה ועוד דבפ"דז רשאי לומר וזאת התורה וכן יכול לענות אמן ע"כ ברכות עי"ש ומדכתב רשאי להפסיק ולא כתב שחייב להפסיק נראה דוקא אם הוא רוצה לשמוע קס"ת אבל אינו חייב להפסיק כדי לשמוע.

אכן מה שכתב והביא ראיה מדברי מרן שכתב שאין אסור להפסיק אלא בדיבור דברי הרב החביב בש"ות א"ח הנז' הוי תיובתיה שעלה בדעתו תחילה לאסור לומר וזאת התורה ממ"ש הרי"ף והרא"ש דמבעי ליה לאיניש דלא לאשתעוויי מכי מתחיל ב"ש עד סוף תפילת י"ח ואם איתא לדבריו דיש לחלק כשהוא לדבר מצוה הו"ל לחלק דדוקא דיבור בעלמא אסור אבל דבר מצוה מותר עכ"ל הרב ויוסף אברהם הנ"ל: וי"שב אברהם על ראשון ראשון דמה שכתבתי רשאי היינו לשני צדדים פירושו חייב כמ"ש התוספות בקידושין דל"א ע"ב והיינו דאם אין כאן צבור אחר לשמוע בו קס"ת חייב להפסיק בפ"דז ולשמוע קס"ת.

ואם כפשטה לשון רשאי דהיינו אם ירצה היינו אם יש צבור אחר והוא עמהם שעתידים לקרות בתורה אם ירצה לשמוע קס"ת בצבור הראשון רשאי דאם שמע קס"ת שני פעמים מאי הוי. ועל מ"ש להקשות עלי מתחילת דיבר של ש"ות הרב החביב ז"ל שכתב דאסור בפ"דז בפ' וזאת התורה דהויין תיובתי דלא חילק בין דיבור בעלמא לדבר מצוה.

זו אינה צריכה לפנים דדיבור שאני דהוא חמיר יותר מהשתיקה ובזה לא דברתי. ותו דקס"ת מצוה גדולה יותר ואפיקו לה מקרא ואזני כל העם אל ספר התורה משא"כ בפ' וזאת התורה דאינו אלא ענף מצוה בעלמא וכמ"ש החיד"א בח"ש סס"ח.

ותו דדברי הרב החביב מוקשי"ם ועומדים דכתב דשתיקה בתוך פ"דז אסור דשומע כעונה דהא רובא דרבוות' אפליגו בזה וכוותיהו פסק מרן בסק"ד וכמ"ש עליו הרב חיד"א שם: כתב עוד הרב הנז' נר"ו לדקדק עלי וז"ל והוסיף על השמועה הרב הש"א ומ"מ כשמפסיק בפ"דז יהיה ההפסק בין מזמור למזמור וכו' ולא גרע מדבר הרשות דכתב מור"ם בסי' נ"ד דנהגו לקבול אחר ישתבח מכ"ש להמתין שם בשתיקה לשמוע קס"ת וכו' ולא ידעתי מנ"ל הא דצריך להפסיק בין מזמור למזמור שהרי מי שחילק בין פ"דז לק"ש הוא המג"א בסי' קל"ה סק"ו גבי קראוהו לעלות לס"ת ולא מצינו שחילק שצריך לעלות בין מזמור למזמור ועוד דכיון דהוא עומד בפ"דז ולא גמר הברכה דפ"דז מה לי באמצע הפ"דז מ"ל בתחילתם ואי דחיליה ממה שמצינו גבי ק"ש דיש הפרש בין תחילת הפרק לאמצע הפרק הא ליתא דק"ש שאני ואין לדמותה לפ"דז עכ"ל: הנה הרב נר"ו מתהפך מגב לגב דממ"ש בתחילה ועוד דכיון דהוא עומד בפ"דז ולא גמר הברכה דפ"דז מ"ל באמצע הפ"דז מ"ל בתחילתם ע"כ מוכח דס"ל דפ"דז חמירי יותר מפרקים של ק"ש ואילו ממ"ש אח"ך ואי דחיליה ממה שמצינו גבי ק"ש וכו' הא ליתא דק"ש שאני וכו' נראה דפ"דז קילי מפרקים של ק"ש והאמת שלא שלטו מאור עיניו בטור סנ"א שהביא דברי הרי"ף שכתב ובפ"דז אסור לאשתעוויי וסיים הטור ע"ז ומיהו לא עדיף מברכות ק"ש דקי"ל דבין הפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם ובתוך המזמורים שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד וכו' ע"כ הרי דמשוה פרקי דפ"דז לפרקי ק"ש.

אלא דמצינו בעניית אמן דברכות דבפ"דז יכול לענות על כל אמן דברכות ואלו בעומד בברכות ק"ש לא כמ"ש החיד"א בקשר גודל. ועיין להרב מהר"י זיין הובאו דבריו בגו"ר כלל א' ס"ן

דאם הוצרך לנקביו בפ"דז יפסיק לברך בין מזמור למזמור וכתב שם משם מהר"י בנימן דמ"ש מרן בסג"ן אם נזדמן לו ציצית בתוך פ"דז לא יברך עליהם עד לאחר ישתבח ה"ה בין מזמור למזמור נמי יפסיק ואף לפי דברי סתמות מרן הנז' סתמא משמע דגם בין מזמור למזמור לא יפסיק שניא ההיא משמיעת קס"ת דהתם בברכת ציצית יכול להמתין עד לאחר ישתבח ולמה יפסיק אפילו בין מזמור למזמור משא"כ בשמיעת קס"ת אין הדבר תלוי בידו דאין בידו לעכב הצבור ולכן כל מה שיכול להפסיק בין מזמור למזמור שפיר דמי ואם אינו יכול יפסיק אפילו באמצע.

וכן מ"ש להקשות מדברי המג"א דלא חילק בין תוך המזמור לבין מזמור למזמור גם התם נמי נימא הכי דאין הדבר תלוי בידו ואין ה"נ אם ממקומו שהולך עד הגיעו לתיבה יכול לסיים המזמור תע"ב ולא ביאר זה המג"א מרוב פשיטותו וגם הגו"ר שם סנ"א דסבור דפ"דז יותר חמירימברכות ק"ש.

אם נאנס כתב הוא ז"ל דיפסיק בין מזמור למזמור הרי דחילוק זה דיש הפרש בין תוך המזמור לבין מזמור למזמור הוא חילוק שריר בריר וקיים. אלא דיש להרגיש על עיקר דברי הגו"ר מדברי הטור הנ"ל שהשוה פ"דז לברכות ק"ש: כתב עוד להקשות וז"ל ועוד ק"ל על דבריו במה שנסתייע מדברי מור"ם שבסי' נ"ד שכתב דנהגו לקבול אחר ישתבח מכ"ש להמתין שם בשתיקה לשמוע קס"ת וקשה דא"כ דיו לבא מן הדין להיות כנדון ומה התם דוקא לקבול אחר ישתבח מותר אבל בתוך פ"דז אסור גם הבא מן הדין לשתוק ולשמוע קס"ת דוקא אחר ישתבח מותר אבל בפ"דז אסור לפי שעדין לא גמר הברכה ועוד דאפילו דברי מור"ם שבסי' נ"ד אגן בדידן דקבלנו הוראת מרן וכו' והרי מצינו למרן וכו' הרי נראה להדיא דסתם לן מרן דאפילו לצורך מצוה אסור להפסיק לדעת מרן וא"כ קשה מאי מביא ראייה מדברי מור"ם והם לדידן דלא כהלכתא ועוד דהא מצינו למרן ז"ל בסנ"א שכתב דאסור להפסיק בדיבור מן ב"ש וכו' ולא נחית לחלק וכו' אלא כל אפיא שוין שאסור אפילו לדבר מצוה עכ"ל: זאת אשיב אין לומר בזה דיו לבא מ"ה וכו' משום דלקבול למה אנו מפסיקין בתוך פ"דז ואפילו בין מזמור למזמור כיון דאפשר להמתין עד אחר ישתבח אבל בשמיעת קס"ת אי אפשר להמתין כיון שהוא בתוך פ"דז והצבור הוציאו ס"ת ויפה למדנו מדברי מור"ם הנז' דלצורך מצוה שרי האי כדיניה והאי כדיניה.

ומה שכתב דמרן לא ס"ל הכי עיין להרב יד מלאכי דף צד"ק ע"א דכה"ג דכותב מרן בסתם ואח"כ מזכיר חילוק בשם י"א אי חשיב סתם ואח"ך מחלוקת או אינו אלא לפי שהחילוק ההוא לא נזכר בדברי הסתם הא' ולכך כתבו בשם י"א ולא כמ"ש הוא נר"ו הדבר בפשוט ואף לפי סברת מ"ד דכה"ג הוי סתם וי"א וכמ"ש הוא נר"ו אכתי י"ל דשניא ההיא וכמ"ש לעיל ואין דברי מרן מכחישים החילוק שחלקנו דבשתיקה לצורך מצוה ש"ד אלא דמרן לא חשיב הא דלקבול צורך מצוה כ"כ כיון דאפשר אחר תפילת י"ח משא"כ בשמיעת קס"ת.

ועל מה שכתב מדברי מרן סנ"א שכתב דאסור להפסיק וכו' ולא נחית לחלק וכו' אין מופת חותך בזה דמרן לא ס"ל הא דמור"ם משום דאין שם מקומו ולכן לא חילק כמו שחילק מור"ם בסנ"ד בין דבר מצוה לדבר הרשות: ומה שכתב עוד בתוך דבריו וז"ל ועוד ק"ל ע"ד שהראיה שמביא מדברי הפר"ח וכו' ודחה אותה בקש וכו' ומה שרצה לחלק בין השתיקה כשהיא לדבר מצוה וכו' לא ידעתי מנ"ל לחלק והרי גם בק"ש בסנ"ה וכו' לא מצינו וכו' ועוד דאדרבה מצינו למור"ם

וכו' וא"כ ודאי לפ"ז מ"ש הפר"ח דאפילו לצורך מצוה דינא הכי וכו' מדלא נחית לחלק בהכי ע"כ.

הנה מה שכתב ודחה אותה בקש אינו דאין לך בתפלה חמור יותר מתפלת י"ח דאפילו מלך ישראל שואל בשלומו לא ישיבנו ואפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק ועכ"ז לצורך קדיש וקדושה ישתוק ויכוין אע"ג דשומע כעונה כמ"ש מרן בסק"ד ומכ"ש לק"ש וברכותיה דקילי יותר מתפלת י"ח דשרי ודאי לענות קדיש וקדושה כמ"ש מרן בסס"ה וה"ה לפ"ד דדינייהו כברכות ק"ש כמ"ש הטור סנ"א כ"ש בשתיקה דודאי שרי אלא דלא סגי ליה בשתיקה.

וכן מ"ש מדברי מור"ם סנ"א דאפילו לצורך מצוה אין לדבר בין ב"ש לישתבח וכו' אין צריך לכפול הדברים כי כבר כתבתי בריש כל מרא'ין על מה שדקדק עלי מש"ות הרב החביב דלא חילק בין דיבור דרשות לדיבור של מצוה. דעיקר מטרין דברי אינו אלא על השתיקה בלבד ובזה הוא שחילקתי בין רשות למצוה אבל בדיבור לא קאמינא.

והאמת דמה שכתבתי להפסיק בשמיעת קס"ת בין מזמור למזמור אינו אלא אם יוכל לבא לו הדבר בנקל והחכם עיניו בראשו דקודם הוצאת ס"ת יגמור המזמור שהוא עוסק בו ואם לא אפשר ליה ימתין עד בין גברא לגברא ויגמור המזמור ההוא: ת"ו ש"ל ב"ע